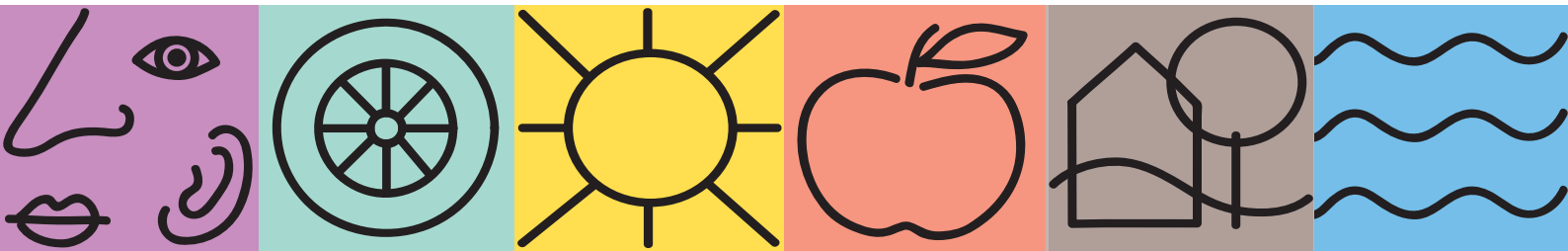

MILJÖRAPPORT 2013

Innehållsförteckning

1. Inledning
2. Sammanfattning
3. Analys och bedömning
6. Inspiration och samverkan
10. Hållbart transportsystem
14. Hållbart energisystem
18. Fokus: Energi
20. Sundare Helsingborg
25. Fokus: Mobility Management
27. Hållbar planering och skötsel
32. Rent vatten

Inledning

Denna miljörapport sammanfattar i stora drag Helsingborgs stads miljöarbete under 2013.

Rapporten är huvudsakligen en uppföljning av hur det går med måttal och aktiviteter i Miljöprogram för Helsingborgs stad 2011-2015. I år breddar vi dessutom horisonten och gör ytterligare nedslag i andra typer av aktiviteter och händelser med bäring på miljöområdet som gjorts ute i stadens verksamheter och bolag.

Precis som tidigare år redovisas vart och ett av de prioriterade områdena inom stadens miljöarbete i separata kapitel. Detta kompletteras också med kortare artiklar där förvaltningarna själva fått beskriva sitt miljöarbete från olika perspektiv, samt två fokusområden med en lite djupare genomgång av särskilt intressanta händelser från 2013.

När det gäller måttal och de utfall som presenteras är det viktigt att påpeka att de visar om arbetet följer den planering som är lagd. Detta innebär att ett måttal kan visa grönt i år men kan ändras till rött kommande år. Enbart måttalen i sig visar inte heller om målet för 2015 kommer att uppfyllas, här är kommentarer och analys ett viktigt instrument.

Symbolförklaring

- Målvärdet har uppnåtts
- Målvärdet har uppnåtts till mellan 90 % och 99 %
- Målvärdet har uppnåtts till mindre än 90 %*
- Målvärdet har inte kunnat mätas

*Bedömningen är att det i dagsläget ser svårt ut att nå det uppsatta målet i tid.

Sammanfattning

Det är tydligt att det sker mycket arbete med miljöfrågor i Helsingborgs stad. En stor del av detta handlar om att vi nu håller på att konkretisera den vision för Helsingborg 2035 som tagits fram och sätts under det senaste året. Här framgår det att vi ska arbeta för att staden ska nå en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling, och det är trevligt att kunna konstatera att visionen redan nu genomsyrar stora delar av verksamheternas arbete och har lett till många goda insatser. Det blir även fler och fler aktiviteter riktade mot allmänheten.

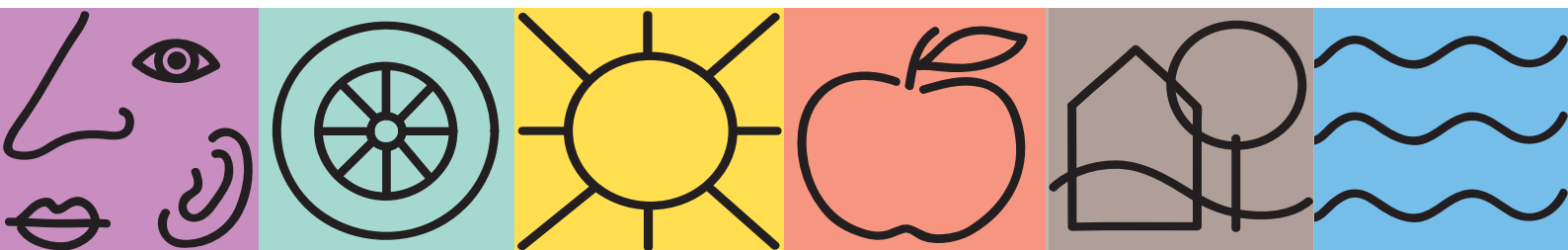
När det gäller Miljöprogram för Helsingborgs stad 2011-2015 följer arbetet ganska väl den plan som lagts. En stor andel av måttetalen är på god väg att uppnås, eller har uppnåtts. För vissa måttetal är staden till och med redan i mål när det gäller de planerade utfallen för 2015 (eller senare). Men det finns också områden där målen för året inte uppnåtts och där framtidsutsikterna inte är så ljusa om inte ytterligare insatser görs.

Exempel på goda resultat är minskad energianvändning, där bland annat Kärnfastigheter redan nått målet för 2015 i sina fastigheter. Som tidigare nämnts sker det också fler och fler event med miljötema riktade till våra invånare. Här ger vårt arbete ett gott resultat och vi uppfyllde satt delmål med råge 2013. Att staden har arbetat fram en grönstrukturplan är ett tredje exempel på gott arbete som lett till att flera delmål har uppnåtts. Bland annat gäller det arbetet med riktlinjer för rekreation och arbetet med bevarande av värdefulla biotoper.

Områden där det gått mindre bra är stadens egna interna miljöutbildning vid ATMOS 2.0, där vi halkat efter uppsatt mål. En ny lösning som arbetats fram av Miljöverkstaden kan göra att vi trots allt når målet att alla anställda ska ha genomgått miljöutbildning senast 2015. Avfallsfrågan är ett annat område där vi idag inte når upp till de mål som NSR satt för avfallsminskning. Vi slänger fortfarande för mycket, och sorterar inte tillräckligt bra. Dessa mål mäter utfallet för alla invånare i staden, inte bara vår egen verksamhet, så här måste staden arbeta vidare med beteendepåverkan och information.

Då miljörapporten endast rapporterar ett nuläge och en analys av detta är det viktigt att påpeka att resultaten från 2013 som avser löpande eller pågående aktiviteter endast står sig om det fortsatta arbetet ges lika stort utrymme som det fått hittills. Avstannat arbetet kan resultatet kommande år bli annorlunda, och det totala utfallet påverkas.

Det är svårt att göra en samlad bedömning av om de aktiviteter som utförs av staden är tillräckliga för att nå stadens miljömål, eftersom rapporteringen kring vissa måttetal och aktiviteter varit bristfällig. I de allra flesta fall har informationen förklarat läget väl, och detta speglas i miljöförvaltningens analys och bedömning.

Analys och bedömning

Inspiration och samverkan

Arbetet inom detta område har framförallt fungerat bra inom de verksamheter som arrangerat aktiviteter riktade utåt mot stadens invånare. Ett fortsatt lysande exempel är Miljöbyråns arbete med att synliggöra stadens miljöarbete där det under 2013 genomfördes inte mindre än 13 publika arrangemang. Staden är redan idag bra på att inspirera allmänheten kring miljöfrågan. Arbetet med beteendepåverkan och information måste fortsätta.

Ytterligare ett område som bara blivit ännu bättre sedan 2012 är arbetet med att införa miljö- och energiledningssystem på stadens förvaltningar. Även om målet inte är helt uppnått inom planen bedöms det övergripande målet vara fullt möjligt att nå senast 2015. Redan idag har flera förvaltningar lyckats införa ledningssystemet på alla avdelningar. Just nu pågår arbetet med att integrera miljö- och energiarbetet i stadens övergripande ledningssystem.

I och med denna förändring sammanförs mål, mätetal med mera från miljö- och energiledningssystemet med stadens övergripande styrning. Det kommer att underlätta och tydliggöra miljöarbetet ytterligare. Samtidigt kan inkörningsfasen kräva mer resurser i form av stödinsatser till de som ska arbeta med ledningssystemet.

Ett område där vi till viss del når målen, och till viss del släpar efter rejält, är arbetet med att utbilda stadens nämnder, styrelser och anställda i miljöfrågor och stadens miljöarbete. Utbildningen genomförs via den interaktiva utställningen Atmos 2.0 i Miljöverkstadens regi, och stadens politiker har genomgått utbildningen i planerad omfattning. När det gäller stadens anställda släpar vi efter, och detta beror främst på att det är svårt att koordinera utbildningar för våra två största förvaltningar skol- och fritid samt vård- och omsorg. I ett innovativt tilltag har Miljöverkstaden nu satt samman en digital version av utbildningen som man kommer att genomföra på vård- och omsorgsförvaltningen i samband med arbetsplatsträffar. Detta kommer betyda att fler får insyn i och kännedom om stadens miljöarbete och viktiga miljöfrågor.

För att kunna nå stadens mål om att vara en förebild i miljö- och klimatfrågor är utbildning en viktig åtgärd. En bra grundkunskap om miljöfrågor och hur man själv påverkar miljön ger insikter om samberoendet mellan människa och natur. Staden måste prioritera utbildning i miljöfrågor ännu tydligare om vi ska kunna nå upp till satta mål, men framförallt om vi vill kunna se effekterna av dessa mål i framtiden. Kloka val blir enkla med goda förkunskaper!

Hållbart transportsystem

Arbetet inom detta prioriterade område handlar mycket om att underlätta för cyklister, gående och kollektivtrafikanter. För att kunna göra detta på ett målmedvetet sätt krävs en bra planering. Under året har flera av delmålen som rör framtida planering uppnåtts, och bland annat har en bussvision 2020 och ett trafikprogram som sträcker sig till 2035 tagits fram. Vi ligger också väl till vad gäller tanknings- och laddningsmöjligheter för förnyelsebara drivmedel, men det är viktigt att påpeka att fjolårets goda resultat beror på ett ackumulerat utfall från tidigare år.

En annan viktig aspekt är hur stadens medarbetare själva reser i sin tjänsteutövning. Glädjande nog minskar andelen flygresor som gjorts i stadens tjänst, och vi når nästan det planerade utfallet. Fortsätter vi att resa mer med tåg och mindre med flyg kommer vi att nå målet för 2015. Att påverka hur vi reser i tjänsten är ett ständigt pågående arbete.

Under 2013 har vi på ett unikt sätt kunnat jämföra stadens faktiska siffror kring resandet med våra medarbetares uppfattning om resor i tjänsten. Stadens andra resvaneundersökning genomfördes och pekar på flera områden där vi blivit bättre sedan första mätningen 2009. Till exempel ökar användandet av kollektivtrafikkort för resor, men det finns även områden som vi fortsatt måste jobba med. Korta resor med bil i tjänsten är ett sådant. I resvaneundersökningen kan vi se att vi inte minskat våra korta resor med bil i tjänsten mellan 2009 och 2013, däremot är uppfattningen att vi reser mer med stadens bilar och mindre med egen bil.

Körda mil med egen bil i tjänsten är ett mätetal från miljöprogrammet som gör att vi kan jämföra uppfattningen i resvaneundersökningen med stadens faktiska siffror. Detta mäts via utbetald milersättning. Här visar det sig att vi faktiskt kör mer med egen bil än vad som är uppfattningen bland anställda. Mätningen pekar på att vi efter flera år av en nedåtgående trend körde lika mycket privat bil i tjänsten 2013 som två år tidigare (27 %).

Stadens tjänstebilar körs till största delen på gas eller etanol och nästan alla bilar i stadens ägo är klassade som miljöbilar. Genom att styra över de tjänstesor som trots allt görs med bil mot fler resor med stadens tjänstebilar minskar stadens bidrag till växthuseffekten. Den inköpta andelen förnyelsebara drivmedel till stadens tjänstebilar ligger i år på över 50 procent. Med tanke på hur många av stadens bilar som kan köras på förnyelsebara bränslen behöver kunskapen om drivmedel och viljan att tanka förnyelsebart förbättras för att vi ska kunna nå våra satta mål.

Analys och bedömning forts.

För de kollektiva resorna går det bra. Andelen bussresenärer ökar både bland befolkningen och stadens anställda. När man granskar siffrorna noggrannare visar det sig tyvärr att det är cyklisterna som oftast skiftar transportslag och byter cykeln mot stadsbussen. Vi får alltså inte färre bilister på våra vägar, utan färre cyklister.

För att lyckas nå målen om ett hållbart transportsystem måste vi kunna dra ännu mer nytta av stadens goda arbete med beteendepåverkan eftersom det är människors dagliga val som i slutändan är det som resulterar i det utfall vi ser. Även om staden har arbetat väl och nått i mål med ett flertal aktiviteter under året, är det svårt att säga om situationen i staden blir bättre. Långsiktiga satsningar på arbete som medvetandegör möjligheter och positiva effekter av hållbara transporter för våra invånare krävs för att vi ska kunna nå resultat.

Hållbart energisystem

Ett lysande exempel på gott arbete inom staden är Kärnfastigheter, som redan nu har nått i mål med 2015 års nivåer för köpt energi. Enträget arbete visar på energibesparingar överallt bland stadens verksamheter. Vi har redan idag sparat mer än tre gånger så mycket energi än vad vi trodde att vi skulle klara av när målen sattes 2010. Vi köper idag in 13 procent mindre energi än 2005. Även industrins och hushållens energianvändning, där staden är med och påverkar genom information och rådgivning, har minskat och vi ligger väl i fas för att nå målen 2015.

Ett uppsatt mål för bolagen var ett aktivt arbete för att minska sina utsläpp av växthusgaser. Några av bolagen driver frågan väldigt aktivt, medan andra inte har någon aktivitet på det området. Utfallet pekar tydligt på vikten av kontinuitet i arbetet, med bred förankring och tydlig ansvarsfördelning. Detta gäller både genomförande och uppföljning och detta kan vi förbättra. Minskningen av köpt energi går inte i den takt som Helsingborgshem har önskat. Det har lagts stora summor på inköp av värmeväxlare som i längden kommer att spara mycket värmeenergi, men inte uppfyller det mål som är satt i nuvarande miljöprogram.

För att lyckas nå samtliga mål krävs först och främst en tydlighet kring vilka åtgärder som ska prioriteras och en medvetenhet om att olika verksamheter kan behöva hjälp och stöd i arbetet. En god och ständigt pågående förankring och en uttalad långsiktighet är andra nycklar som kommer att vara avgörande för om staden kommer att nå sina mål när det gäller energi och de klimatutsläpp som hör därtill.

Sundare Helsingborg

Detta är miljöprogrammets bredaste område, och samlar olika åtgärder som ska påverka helsingborgarens hälsa till det bättre. Flera av åtgärderna handlar om att beta av gamla miljöskulder och göra förbättringar i takt med att vår kunskap inom olika områden ökar.

När det gäller bullerfrågorna pågår ett intensivt arbete med att bulleråtgärda olika fastigheter i staden. Vi ligger i dagsläget långt över den planerade målnivån för året, men så länge Helsingborg är en trafikintensiv stad är det viktigt att arbeta för att minska trafikbullret. Ett mer långsiktigt och strategiskt arbete för att jobba heltäckande med denna fråga är nödvändigt trots goda resultat i årets miljörapport. Ett annat område där vi lyckats väl är jordbruk, där nästan 1/3 av marken som ägs av staden odlas ekologiskt. All mark där staden själv är brukare är ekologiskt odlad. Framtagandet av stadens gröstrukturprogram har också rätt ut en del frågor som kommer att ge fler helsingborgare tillgång till goda rekreationsområden.

Vi klarade luftkvalitetsnormen för 2013, även om vi under ett fåtal dagar överskred gränsvärdena. Värdena överskreds oftast vintertid när särskilda atmosfäriska förutsättningar som påverkar luftströmmarna råder. Liksom ovan beskrivna problematik kring buller, måste vi arbeta strategiskt och långsiktigt när det gäller trafiksituationen i Helsingborg.

Stadens största problemområde när det gäller sundare Helsingborg ligger inom avfall. Även om vi minskar avfallsmängden, sorterar mer och slänger mindre fel, är vi inte där vi borde vara för att nå de ambitiösa målen som är satta för 2015 och framåt. Staden arbetar med avfallsfrågor genom olika slags beteendepåverkande åtgärder. NSR arbetar vidare med frågorna genom projekt Skitlite 2020, som handlar om att hitta vägar för att nå målet om en halvering av avfallet till 2020.

Ett av stadens egna ambitiösa mål som vi inte lyckas nå, men där prognoserna ser ljusare ut, är andelen inköpta ekologiska livsmedel. Stadens mål är att 40 procent av inköpt mat ska vara ekologisk 2015 och 2013 var siffran 18 procent. Att ställa om inköp är inte en linjär utvecklingskurva, utan här kommer vi troligtvis att se stora hopp från en nivå till en annan eftersom vi ofta är bundna till livsmedelsavtal som löper över flera år. Förhoppningen är att vi kommer att se en stor skillnad 2014, då det skrevs på flera nya avtal under 2013. Faktiskt kunde vi redan under sista kvartalet 2013 se en markant förbättring av andelen inköpta ekologiska livsmedel som då steg till 24 procent.

För att få ett sundare Helsingborg krävs det attitydförändringar, då många av målen och mätetalen är kopplade till individuella val som rör hur vi lever våra liv, både på arbetet och på fritiden. Därför är beteendepåverkande åtgärder, tydlig information, och ökad medvetenhet både bland stadens beslutsfattare, anställda och invånare något som måste fortsätta för att vi ska kunna nå målen inom detta område till 2015.

Hållbar planering och skötsel

Inom detta område är det främst åtgärder som gäller planering av stadens gröna ytor som kommit långt. Med det färdiga grönstrukturprogrammet uppfylls flera av de satta delmålen. Även för andra måttal inom det gröna ser det bra ut. Vi fortsätter att skapa nya naturreservat, vi omvandlar granskog till lövskog och skapar nya betes- och slåttermarker. Allt detta gör vi för att försöka återskapa en variation av olika landskap inom stadens geografiska område, så som det såg ut innan våta marker dikades ut för att göra plats för ett intensivt jordbruk.

I takt med att vi skapar ett mer varierat landskap visar vi också upp detta oftare. Det sker fler guidningar och informationsinsatser för allmänheten än tidigare, vilket är bra. Vi är också bra på att kartlägga och tillgodogöra oss kunskaper om hur natur- och kulturmiljön ser ut i staden, och arbetar med så kallade natur- och kulturmiljöprogram där vi under året färdigställt ytterligare fyra stycken.

När det gäller bevarandeprogram, det vill säga program som bedömer vilka värden som bör bevaras i olika miljöer eller områden i staden, går arbetet inte lika fort framåt som vi hoppats. Här är det till viss del faktorer utom vår kontroll som påverkat, men det gör att vi halkar efter även i prognosen för att nå målnivån för 2015.

Det är också tydligt att måttalen inom detta område till stor del fallit på en och samma förvaltning – stadsbyggnad. De har inte haft möjlighet att lägga lika stor kraft på samtliga åtgärder under 2013 som man hade behövt för att nå upp till målnivåerna. Detta får bli något vi tar med oss i framtida planering, eftersom viljan att åstadkomma förändring är god. Samtidigt är beskedet från stadsbyggnadsförvaltningen att miljöprogrammet har varit och fortsätter vara ett bra verktyg för att kunna prioritera sitt arbete med olika frågor.

Att grönstrukturplanen nu är framtagen gör att utsikterna för att nå målen inom detta prioriterade område till 2015 ser ljusa ut. Även en del av de måttal som vi idag inte når upp till, hör indirekt samman med frågorna som tas upp i grönstrukturprogrammet, och kan därmed påverkas i en positiv riktning.

Rent vatten

Att säkra vattnet innebär för en kustkommun inte enbart att skydda grundvattnet, utan även att säkerställa vattnet i slutrecipienten, det vill säga Öresund. Staden jobbar aktivt med att kontrollera utsläppen till vattnet både från enskilda avlopp, från industrier och i stadens skötsel. Vi minimerar vår egen användning av bekämpningsmedel, och flera förvaltningar arbetar idag helt bekämpningsfritt. En av dessa är kulturförvaltningen.

Även när det gäller dagvattenfrågan ligger vi väl till genom att vi nu arbetat fram en dagvattenplan med riktlinjer för hela stadens geografiska område.

Vattenfrågorna är ett prioriterat område inom Helsingborg, och i den takt arbetet fortskrider nu så ser vi ut till att kunna nå målen 2015, men helt säkert kommer detta inte att vara förrän vattenplanen för Helsingborg är färdig. Denna planeras vara klar hösten 2015.

Inspiration och samverkan

Mål

1. Staden ska ha hög kompetens inom miljöområdet
2. De som bor, verkar och vistas i Helsingborg ska inspireras till bra miljöval och ges stöd i sitt miljöarbete
3. Barn och ungdomar ska ges kunskap och vägledning för en miljöriktig livsstil
4. Staden ska samverka internt och externt för ett effektivare miljöarbete

Delmål	2013	Mätetal
1a. Nämnder, styrelser, förvaltnings- och bolagschefer ska minst två gånger per mandatperiod ges grundutbildning respektive fortbildning i miljöfrågor och information om stadens miljöarbete	● ●	Antal utbildnings- och informationstillfällen Antal utbildade personer
1b. Utbildning i miljöfrågor och information om stadens miljöarbete ska ges till alla nyanställda	■	Andel nyanställda som genomgått miljöutbildning
1c. Senast 2015 ska stadens samtliga anställda ha genomgått utbildning i miljöfrågor och stadens miljöarbete	■	Andel miljöutbildade personer
2a. Senast 2012 ska de som bor och verkar i Helsingborg ha tillgång till information och verktyg som möjliggör och inspirerar till bra vardagliga miljöval	●	Antal framtagna informationskoncept/verktyg
2b. Senast 2013 ska besökare i Helsingborg ha tillgång till information och verktyg som möjliggör bra miljöval under vistelsen	● —	Antal framtagna koncept Antal användare
2c. Stadens miljömål och miljöarbete ska årligen synliggöras genom arrangemang och kampanjer	●	Antal arrangemang
2d. Senast 2015 ska staden, i samverkan med boende och fastighetsägare samt till exempel föreningar, näringsliv och organisationer, ha startat minst åtta miljöförbättringsprojekt	●	Antal miljöförbättringsprojekt
2e. Senast 2013 har staden tillsammans med näringslivet och Campus samt motsvarande högre utbildningar startat ett samverkansforum som syftar till att skapa en bättre miljö i Helsingborg	●	Utveckling av samverkansforum
3a. Senast 2015 ska staden genomföra utbildning i miljöpedagogik riktad till samtlig personal som arbetar med barn och ungdomar	■	Andel personer utbildade i miljöpedagogik
3b. På stadens webbplats ska senast 2013 finnas en plats för miljöinformation, riktad till barn och ungdomar	●	Utveckling av webbplats
3c. Senast 2013 ska staden ha inrättat "Lilla miljöpriset" för bra insatser från barn och ungdomar.	●	Utdelning av Helsingborgs stads miljöpris för barn och unga
4b. Senast 2015 ska stadens förvaltningar och bolag ha infört ett miljö- och energiledningssystem för alla enheter	◆ ●	Andel enheter med miljö- och energiledningssystem (MELS) Andra stödinsatser till andra förvaltningars arbete med miljö- och energiledningssystem

Vi gjorde mycket bra 2013:

1a.

Vård- och omsorgsnämnden och stadsbyggnadsnämnden gick ATMOS (Stadens miljöutbildning).

2a.

Stadens hemsida gjordes om och uppdaterades för att få ett tydligare kundfokus.

2b.

Lokala turistguider utbildades i ekoturism

3b.

Miljöbyrån utvecklade en app för barn och unga

2e.

Staden och Campus arrangerade miljöfrukostar som riktar sig till näringslivet i regionen

2d.

Staden medverkade i tre större projekt med miljöförbättring i fokus: DrottningH Campus Elbilspool Brf Sachsen

3c.

Påarps Scoutkår tilldelades Helsingborgs stads miljöpris för barn och unga 2013.

2c.

13 olika arrangemang med som belyser stadens miljöarbete genomfördes under året

4b.

155 olika insatser genomfördes under 2013

För andra gången delade staden ut miljöpriset för barn och unga, med följande motivering:

"2013 års miljöpris för barn och unga går till Påarps Scoutkår.

Sedan flera år har de med stor entusiasm gjort en betydande insats för vår stad genom att delta i kampanjen I Love Hbg och plocka skräp.

Frågor kring natur och miljö genomsyrar hela deras verksamhet och deras pedagogiska arbete i dessa frågor sprider ringar på vattnet.

Sammantaget vill miljönämnden uppmuntra deras goda arbete, de är väl värda den uppmärksamhet som detta pris kommer att innebära."

Här nådde vi nästan fram:

4b.

Förvaltningarna jobbar nu med att föra in miljöarbetet i stadens övergripande styr- och ledningssystem. Arbetet beräknas vara klart 2015.

Inom socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljönämnden har samtliga enheter, 100 %, infört MELS

Inspiration och samverkan

Detta måste vi förbättra:

1b.

63 % gick ATMOS (Stadens miljöutbildning) i samband med nyanställning. Målet är att alla nyanställda ska göra detta.

Stadsledningsförvaltningen arbetar med olika åtgärder för att uppnå målet. Bland annat är planen att nyanställda ska erbjudas att gå ATMOS kvartalsvis under 2014.

1c.

873 av stadens anställda gick ATMOS under 2013. Hittills har 29,5 % gått utbildningen. Målet är att alla i staden ska ha gått utbildningen senast 2015.

Även stadens politiker ingår i denna mätning. Den tuffaste utmaningen är att det är svårt för skol- och fritidsförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen att hitta praktiska lösningar för att all personal ska kunna gå utbildningen.

3a.

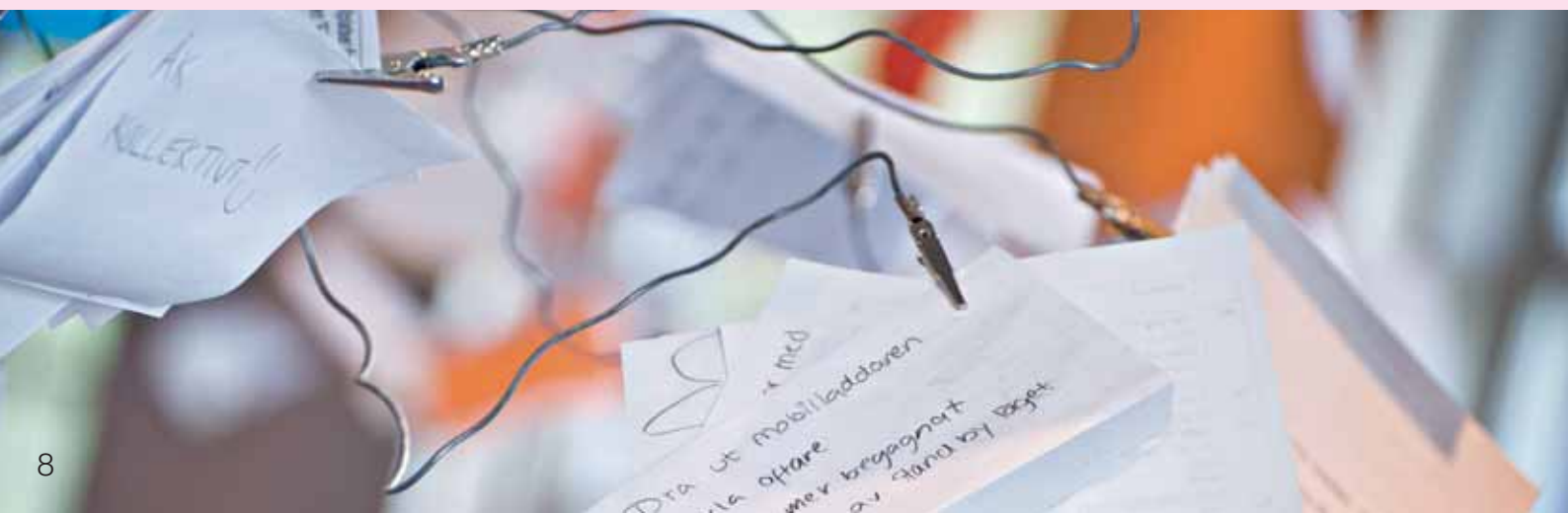
Utbildning i miljöpedagogik för den personal som jobbar med barn och ungdomar har ännu inte påbörjats

Skol- och fritidsförvaltningen har tagit fram tre strategier för att nå målet. Dessa innebär arbete med olika slags certifiering för hållbar utveckling, arbete med stadens checklistor, samt kontinuerlig fortbildning för lärare och pedagoger.

Här saknas det information:

2b.

Det har ännu inte gått att få fram information eller statistik kring hur många som dragit nytta av turistguidernas utbildning i ekoturism

Förvaltningarna berättar:

”Under året har vårt miljö- och energiledningssystem färdigställts, och extern revision av systemet kommer att ske under våren 2014.”

Socialförvaltningen

”Vi är den första förvaltningen som genomgått en revision av vårt miljöledningssystem. Att jobba med miljöledning säkerställer att vi arbetar systematiskt med miljöfrågorna för att minska vår miljöpåverkan.”

Stadsbyggnadsförvaltningen

”Vi har under 2013 anställt en kostchef som bland annat ska samordna arbetet med att få in mer ekologiska och närodlat livsmedel i verksamheten.”

Vård- och omsorgsförvaltningen

”Ett stort arbete under året har varit att fortsätta samarbetet med Kärnfastigheter kring brukarsamverkan. Detta handlar i första hand om energifrågor och hur vi kan stödja brukarna; skolor, förskolor, kök, vårdboenden med flera i deras arbete med att minska energianvändningen.”

Miljöförvaltningen

”Under 2013 har vi genomfört en upphandling av driften på halva Kärnfastigheters bestånd, där vi använde ekonomiska incitament för att lyckas med våra energikrav”

Kärnfastigheter

”Under året har energi och kemikalier varit i fokus under de nätverksträffar för miljöombuden som genomförts. Miljöombuden har då arbetat med stadens framtagna checklistor inom dessa områden och gemensamt har handlingsplaner tagits fram för det fortsatta arbetet.”

Skol- och fritidsförvaltningen

Därför jobbar vi med miljö:

Brandförsvaret berättar:

Brandförsvaret arbetar kontinuerligt med miljöfrågorna i fokus.

Enligt lagen om skydd mot olyckor så är stadens räddningstjänst ansvarig för att ingripa vid olyckor som kan skada miljön. Vi förbereder dessa insatser genom att öva med all den utrustning som krävs för miljöolyckor men arbetar även förebyggande med miljöfrågor för att förhindra att olyckorna uppstår.

I Helsingborg finns en kem-depå på brandförsvaret som är en resurs i hela Skåne nordväst att användas vid olyckor med kemikalier som kan hota miljön.

Brandförsvarets miljö- och energiledningsarbete har under 2013 präglats av hög energi. Organisationen har fastställts, en miljöpolicy som fastställts av Räddningsnämnden har arbetats fram och en miljögrupp har utsetts.

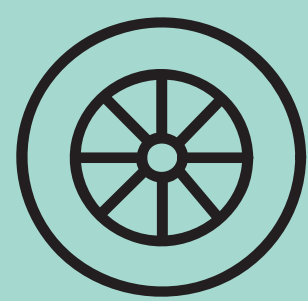
Allt detta innebär att brandförsvaret arbetar för att:

- Miljö- och klimathänsyn ska vara en självklar del i det dagliga arbetet.

- Brandförsvarets anställda ska förstå miljökonsekvenserna av sitt handlande och ska ta ansvar för den miljöpåverkan som uppstår i det egna arbetet.

- Aktivt utveckla och förbättra miljöarbetet i alla Brandförsvarets verksamheter.

- Sprida kunskap, ge insikt och förmedla framtidstro om miljöfrågor och hållbar utveckling till medarbetare.

Hållbart transportsystem

Mål

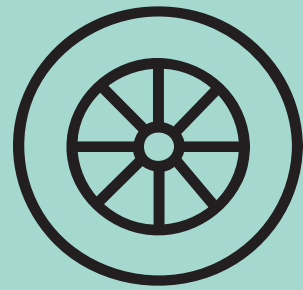
5. Trafiken och dess utsläpp ska minska genom fysiska åtgärder

6. Trafiken och dess utsläpp ska minska genom miljöanpassning av fordon

7. Trafiken och dess utsläpp ska minska genom trafikreglering

8. Trafiken och dess utsläpp ska minska genom beteendepåverkan

Delmål	2013	Mätetal
5a. Senast 2014 ska en kollektivtrafikplan ha utarbetats som tar vid efter den nuvarande bussvisionen		Framtagen trafikvision 2035 Framtagen Bussvision 2020
5b. En ny handlingsplan för cykel ska utarbetas senast 2012		Antalet cyklister ska öka
5c. Gångtrafiken ska 2015 ha främjats genom ökat utrymme med högre standard, minskade barriärer och upplevd kvalitet		Antal fotgängare i centrum/stadskärnan
5d. Staden ska aktivt arbeta för att det 2015 finns fler tankställen som erbjuder fordonsgas och fler laddstationer för elbilar än år 2010	 	Antal laddningsstationer för elbilar Antal tankställen för gas
5e. Godstransporter på järnväg eller till sjöss ska underlättas	 	Andel gods på järnväg eller till sjöss Antal genomförda aktiviteter med syfte att påverka Trafikverket och andra relevanta aktörer
5f. Staden ska aktivt arbeta för att näringslivet anordnar samlastningslösningar i syfte att minska lastbilstrafiken i tätorten		Antal aktiviteter som syftar till att intressera näringslivet för samlastningslösningar
6a. Stadens ska från och med 2011 ställa krav på miljöanpassade fordon vid all upphandling av person- och godstransporter samt entreprenader där motordrivna arbetsredskap används		Andel upphandlingar med miljökrav
6b. Staden ska verka för att dieseldrivna lok stationerade i Helsingborg ska vara försedda med moderns avgasrening senast 2015		Andel lok med modern avgasrening stationerade i Helsingborg
7a. Restiden för kollektivtrafik, gång och cykel ska minskas jämfört med förhållandet 2010		Restid för kollektivtrafik (km/h)
8b. Staden ska uppmuntra hushåll och arbetsplatser till hållbara resor genom rådgivning, informationsinsatser och arrangemang		Aktiviteter för miljöriktigt resebeteende
8c. Uppföljning, kartläggning och analys av tjänsteresor ska ske en gång per år	 	Andel flygresor av längre tjänsteresor Sträcka med kollektivtrafik i tjänsten Förnyelsebara drivmedel i stadens tjänstebilar Antal genomförda uppföljningar av tjänsteresor Andel av den totala körsträckan som skett med privata bilar

Vi gjorde mycket bra 2013:

5a.

En ny bussvision "Kollektivtrafik - en förebild" för 2015-2022 togs fram. Busslinjenätet och superbussutredningen är klara

5a.

Trafikstrategin är klar för tillstyrkan i stadsbyggnadsnämnden

5d.

Det finns sex laddningsställen för elbilar i staden

8c.

Uppföljning av tjänsteresor samt resvaneundersökning genomfördes

8c.

Av de drivmedel vi köpte in till staden 2013 var 60 % förnybara.

6b.

60 % av de diesellok som är stationerade i Helsingborg har modern avgasrening

5f.

Projektet Citylogistik har startats, med målet att i framtida upphandlingar kunna samordna transporter för staden och näringslivet

8b.

Samverkansavtal om hållbara resor på sjukhusområdet har ingåtts. Elva olika beteendepåverkande åtgärder genomfördes 2013

7a.

Hastigheten för resa med kollektivtrafik i staden steg från 19,1 till 19,6 km/h

Så här jobbar staden med delmål 5c

- för fler fotgängare i centrum:

Under hösten 2013 drog arbetet med projekt "En levande stadskärna" igång på stadsbyggnadsförvaltningen. Projektets målbild är "Fler människor ska besöka stadskärnan oftare, stanna längre och uppleva något som är värt att berätta vidare".

Målet är att öka antal människor i stadskärnan fram till 2017. Under de kommande åren blir det därför viktigt att alla aktiviteter i city syftar till att dra fler besökare. Vi ska också öka antalet mätpunkter för gående för att enklare kunna följa utvecklingen av antal gående i city.

Här nådde vi nästan fram:

5b.

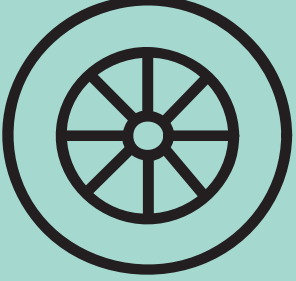
Öknings-takten av antalet cyklister verkar - troligen tillfälligt - avta och ökningen stannade på +7,5 % jf. 2011 (målet var 8 %)

6a.

Förutom vid enstaka byggentreprenader ställdes miljökrav för fordon och transporter i upphandlingar. Vi nådde 98,75 % (målet var 100%)

8c.

Staden gjorde 160 färre flygresor under 2013 jf. 2012, men fortfarande görs 42,1 % av de längre tjänsteresorna med flyg (målet var 41 %)

Hållbart transportsystem

Detta måste vi förbättra:

8c.
Vi kör mer privat bil i tjänsten under 2013, efter flera år av nedgång. Målet är att minska procentandelen resor med privat bil i jobbet varje år, men siffran steg från 24 % till 27 % 2013

Resvaneundersökningen pekar på en upplevelse av minskad körning med privat bil i jobbet, så aktiva åtgärder med bland annat beteendepåverkan måste fortsätta.

Från resvaneundersökningen vet vi att betydligt fler personer i staden har fått tillgång till kollektivtrafikkort (Jojo-kort), och använder dessa i större utsträckning under 2013 jämfört med 2009.

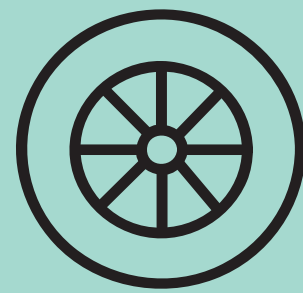
Här saknas det information:

5e.
Mätetalet om andelen gods på järnväg eller till sjöss går inte att följa upp eftersom det inte finns någon statistik att tillgå på området

5e.
Stadsledningsförvaltningen utreder ansvarsfördelningen för samordning av trafikfrågor kopplat till olika myndigheter. På avdelningen för näringsliv- och destinationsutveckling utreds frågan om en torrhamn.

8c.
Mätetalet om sträckan för kollektiva resor i stadens tjänst går inte att följa upp eftersom Skånetrafiken inte kan leverera önskad statistik.

Förvaltningarna berättar:

”Av stadens drygt 2900 längre tjänsteresor under 2013 valde de anställda tåget 1647 gånger, det vill säga 58 %. Totalt släppte dessa resor ut 1,58 kg koldioxid, och vi sparade 144 ton koldioxid jämfört med om vi valt att flyga samma sträckor. Andelen faktiska flygresor minskade med 160 stycken jämfört med 2012”

Miljöförvaltningen

”Med många transporter per dag har vi under 2013 satsat på en flotta med 19 nya biogasdrivna sopbilar för att minimera miljöpåverkan.”

NSR

”Under året togs beslut om en rejäl miljörensning: cirka 50 arbetsmaskiner byts ut de närmaste åren. Samtidigt infördes ett system för att kartlägga bränsleförbrukningen hos alla arbetsmaskiner. Den planerade Centralgatan kommer att effektivisera fordonsflödet och ytterligare öka säkerheten i hamnen.”

Helsingborgs Hamn

Länsstyrelsen beslutade under 2013 att godkänna Helsingborgs hamns sätt att differentiera hamnavgifter, och det innebär att fartyg med bra miljöprestanda kan få lägre hamntaxa.

Vad händer under 2014?

Skol- och fritidsförvaltningen berättar:

Under 2014 kommer fokus ligga på avfallsarbete och utbildning inom miljö- och hållbar utveckling. Fokus kommer också ligga på att arbeta mot mer hållbara transporter, det vill säga att minska användningen av privat bil i tjänsten, att öka andelen biogas i gasbilarna, att minska antalet flygresor och att få fler att välja kollektivtrafiken eller cykel när de färdas inom staden i arbetet.

Året kommer inledas med två föreläsningar för samtliga chefer inom hela Skol- och fritidsförvaltningen:

- Helen Hasslöf, doktorand inom

FontD, naturvetenskapens didaktik, med inriktning mot lärande för hållbar utveckling

- Staffan Landin, frilansande skribent och föreläsare på temat global utveckling

Syftet är att öka kunskapen kring lärande för hållbar utveckling, kopplingen till läroplanerna, samt sätta miljö- och utvecklingsfrågorna i ett större globalt perspektiv.

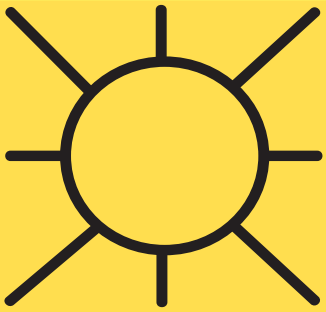
En utmaning under året kommer bli att arbeta ihop miljömålsarbetet med styrkortsarbetet enligt stadens intentioner. Det kommer förhoppningsvis ge miljöarbetet en ökad tyngd och bidra till att detta arbete kan utvecklas ytterligare.

En annan utmaning som kan komma att leda till stora ekonomiska besparingar är det påbörjade möbel-

förmedlingsprojektet som beräknas komma igång ordentligt under hösten 2014. Ett fungerande it-system för projektet beräknas bli klart till sommaren 2014.

Den fortsatta miljökommunikationen kommer att ske via bland annat miljösamordnarens nyhetsbrev Miljönytt - ett toabrev på förvaltningskontoret, och Ekonytt som skickas till alla miljöombud och chefer, men också via intranätet Insikten.

I våra idrottslokaler är ljudnivån emellanåt hög och detta är något vi behöver arbeta långsiktigt med. Därför har vi tidigt under 2014 utsett en miljösamordnare för idrotts- och fritidsverksamheten för att kunna arbeta med miljö- och hållbarhetsfrågorna mot idrottsplatserna och fritidsgårdarna.

Hållbart energisystem

Mål

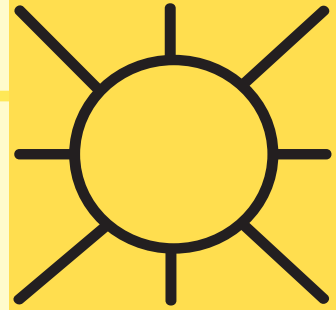
9. Utsläppen av växthusgaser ska minska

10. Tillförseln av förnybar energi ska öka

11. Energianvändningen ska bli mer effektiv

Delmål	2013	Mätetal
9a. Utsläppen av växthusgaser från källor inom Helsingborgs kommun ska minska med minst 25 % mellan år 2005 och år 2015		Utsläpp av växthusgaser
9b. Utsläppen av växthusgaser inom Helsingborgs kommun ska minska med minst 70% mellan år 2005 och 2035		
9c. Utsläppen av växthusgaser inom Helsingborgs kommun ska minska med minst 85 % mellan år 2005 och år 2050		
9d. Helsingborgs stad som organisation är fossilbränslefritt år 2020		
9e. År 2013 finns en handlingsplan för hur målen kring minskade utsläpp av växthusgaser ska nås		Framtagen handlingsplan för växthusgaser
9f. År 2013 finns en samverkansgrupp för företag med fokus på klimatarbete i Helsingborg		Bildande av samverkansgrupp
9g. Stadens bolag ska senast 2013 ha en tidssatt handlingsplan, med målnivåer och aktiviteter, för hur de ska minska sina utsläpp av växthusgaser		Andel av bolagen med färdig handlingsplan
10a. Senast 2013 ska det finnas riktlinjer i form av inspirerande informationsmaterial om småskalig vindkraft och solenergi i syfte att förenkla bygglovsprocessen		Framtagande av riktlinjer om småskalig vindkraft och solenergi
11a. Hushållens energianvändning ska minska med minst 10 % per invånare mellan år 2005 och år 2015		Total energianvändning i hushållen
11b. Staden ska verka för att användningen av köpt elenergi inom industrisektorn ska minska med minst 15 % mellan år 2005 och år 2015		Minskad elanvändning inom industrin
		Energirådgivning inom industrin
11c. Användningen av köpt elenergi (inklusive verksamhetsenergi) mätt i kWh/ m2 i stadens lokaler, bostäder och andra kommunala verksamheter ska minska med minst 15 % mellan år 2005 och år 2015		Minskning av köpt elenergi Kärnfastigheter
		Minskning av köpt elenergi i Helsingborgs hems bostäder
		Minskning av köpt elenergi, egna avtal
		Minskad elförbrukning
		Minskad energianvändning

Vi gjorde mycket bra 2013:

11a.

Hushållens energianvändning för 2011 landade på 7,38 MWh/invånare vilket var nästan 1 MWh bättre än målvärdet på 8.09 MWh

11b.

Industrin har redan nått 2015 års mål om 15 % minskning av energiförbrukningen, detta trots att siffrorna släpar och visar utfall för 2011.

11c.

Minskningen av KFA:s köpta energi är 23,3 % sedan 2005, och målet för 2015 är redan nått

11c.

Staden (exkl. KFA) har köpt 13,3 % mindre energi 2013 jämfört med 2005, det är 3 gånger bättre än uppsatt mål.

11c.

Miljöförvaltningens energianvändning har minskat med 60 % sedan 2004

11c.

På socialförvaltningens lokaler på Bredgatan är energiförbrukningen mer än 50 % lägre än stadens genomsnitt,

Energibolaget Öresundskrafts arbete:

Under året tillkom 25 nya kunder som med hjälp av Öresundskrafts ersättning om 1 kr/kWh valt att satsa på småskalig elproduktion från sol och vind.

Solelsmålet för 2020 nåddes redan under 2013!

I slutet av årets inleddes provdrift i två helt nya vindkraftverk vid Ingelstråde. Den samlade årsproduktionen beräknas uppgå cirka 14 GWh.

Produktionen av fjärrvärme och el hos Öresundskraft är resurseffektiv med mycket låg användning av primäre energi, eftersom lokal restvärme från samhället tas till vara. Filbornaverket möjliggör lokal energiåtervinning av det brännbara avfallet som uppkommer i regionen.

Under 2014 kommer även en ny kallgasmack för tankning av olika slags tunga och lätta fordon att byggas i anslutning till Filbornaområdet.

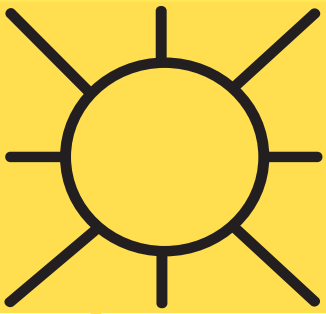
Här nådde vi nästan fram:

9ac.

Utsläppen av växthusgaser inom stadens geografiska område har minskat med drygt 10,5 % sedan 2005, men vi behöver öka takten något för att nå -25 % till år 2015.

Det släpptes ut cirka 710 000 ton växthusgaser inom Helsingborgs geografiska område 2010 (då statistiken släpar nästan tre år är det dessa siffror som redovisas 2013). Planen är att vi ska nå ner till max 595 000 ton 2015 (de siffrorna får vi först 2018).

Hållbart energisystem

Detta måste vi förbättra:

9g.

Målet var att alla bolag skulle ha tagit fram en handlingsplan senast 2013, men så har inte skett. Detta främst på grund av att instruktionerna för framtagande av en plan varit oklara.

Öresundskraft, Helsingborgs Hamn Helsingborgshem och NSR arbetar tydligt med uppföljning av bland annat koldioxidutsläpp, fast på annat sätt än i specifika handlingsplaner.

10a.

Några riktlinjer har inte tagits fram, men det informeras om tillståndsplikt via bygglovshandläggare.

Ett tryckt informationsmaterial som berättar om tillstånd för vindkraft och solenergi kommer att tas fram av Stadsbyggnadsförvaltningen under 2014.

11b.

Personalomsättning gjorde att energi- och klimatrådgivarna inte nådde upp till sitt mål om 35 genomförda energirådgivningar. Siffran för 2013 landade istället på 17 st.

Under 2014 kommer staden att delta i projekt PROEFF som handlar om energieffektivisering, och arbetet med rådgivning förväntas därmed intensifieras.

11c.

Minskningen av köpt elenergi sker inte i den takt man önskar, och landar på 6,9 % istället för målet på 12 % sedan 2005

Helsingborgshems kommentar till denna siffra är att det senaste året lagts mycket fokus på värme och att det köpts in många nya FTX-aggregat som gjort att elenergiförbrukningen inte minskat i önskad takt.

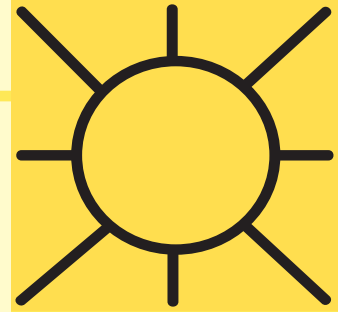
Här saknas det information:

9e.

Miljöförvaltningen har beslutat att arbetet med att ta fram en handlingsplan läggs in i arbetet med att ta fram nästa miljöprogram

9f.

Målet är inte längre aktuellt, då Stadsledningsförvaltningen slagit samman detta måttetal med delmål 2e

Förvaltningarna berättar:

"Kärnfastigheter har arbetat mycket framgångsrikt med energianvändningen, som i byggnaderna minskat med ca 40% per kvm sedan 1999. Målet för 2020 är redan nått."

Kärnfastigheter

"I delar av vår nyproduktion medverkar vi i EU-projektet "NEXT-Buildings", vars syfte är att hitta framtida lösningar för energieffektivt byggande."

Helsingborgshem

"Under 2013 byggde NSR ut biogasanläggningen i Helsingborg till dubbel behandlingskapacitet. I biogasanläggningen blir matavfall till fossilfritt bränsle, som ersätter ca 9 miljoner liter bensin varje år."

NSR

"Användningen av köpt energi i förvaltningens lokaler fortsätter att minska och elförbrukningen är idag mer än 50 % lägre jämfört med stadens medelvärde.

I år har närmare 700 lampor på förvaltningen ersatts av LED-lampor, vilket beräknas ge en besparing på drygt 20 000 kWh per år vilket motsvarar cirka 20 000 kronor."

Socialförvaltningen

"Några av de aktiviteter som har genomförts är ändrad styrning av ventilation samt allmänbelysning på Dunkers kulturhus, och man har sänkt energiförbrukningen med 11%."

Kulturförvaltningen

"Kärnfastigheter har kartlagt möjligheterna till solenergi inom det egna fastighetsbeståndet. 70.000kvm takyta bedöms som speciellt lämplig och solceller som producerar el är att föredra. En genomförandeplan för detta finns och redan 2014-15 kommer solceller att förverkligas på ny-uppförda respektive totalrenoverade hus."

Kärnfastigheter

Hur jobbar vi med miljöfrågorna?

Kulturförvaltningen berättar:

Årets viktigaste händelse ur miljösynpunkt var att Sofiero som tidigare använt en hel del kemiska bekämpningsmedel helt fasat ut dessa år 2013.

Kulturförvaltningen är en liten förvaltning vars verksamhet i sig inte medför så stor miljöpåverkan. Vi förbrukar dock en hel del el, framförallt på Dunkers kulturhus och främst till utställningarna där. Därför är det särskilt glädjande att förvaltningen genom ett

medvetet arbete med bland annat ändrad styrning av ventilation samt allmänbelysning lyckats minska energiförbrukningen på Dunkers kulturhus med hela 11%.

Kulturförvaltningen har även i övrigt ett utvecklat miljöarbete och många medarbetare som har stor medvetenhet och ett genuint intresse för miljöfrågor. Vi arbetar aktivt med källsortering i alla verksamheter samt köper in ekologisk frukt och ekologiskt kaffe vilka är i stort sett de enda matvaror som köps in till verksamheterna.

Alla förvaltningens fordon är miljöfordon (hybrider), förutom en enstaka äldre lastbil. Nästa år ska vi fokusera

på vilken typ av bränsle vi använder i bilarna med mål att öka användandet av icke fossila bränslen.

Mätetalen för de sju mål som är angivna i målprogrammet för 2013 som rör kulturförvaltningen har uppnåtts i stort sett.

På kulturförvaltningen finns en miljögrupp. Under året har gruppen arbetat med checklistor för avfall. Arbetet fortsätter med att förankra och ta fram åtgärdsplaner för respektive verksamhet.

Fokus: ENERGI

Energieffektivisering:

I Helsingborgs stads Miljöprogram finns energieffektivisering tydligt utpekad som ett fokusområde, och de som allra mest jobbar med detta i praktiken är stadens fastighetsförvaltare på Kärnfastigheter.

De senaste åtta åren har användningen av el och värme minskat med **23** procent och de senaste femton åren med **41** procent. Målet 2020 är redan nått!

Bakom det goda resultatet ligger ett systematiskt arbete som omfattar många olika områden. Det handlar i korthet om tekniska åtgärder vid drift och nybyggnation, men också om utbildning och samarbeten mellan förvaltningar och bolag.

Exempel på tekniska åtgärder som sänkt energiförbrukningen är tilläggsisolering och byte av ventilation och belysning i befintliga fastigheter. Mer

omfattande åtgärder har också gjorts, till exempel i Helsingborgs ishall. Där har energiförbrukningen minskat till hälften, vilket motsvarar energianvändningen hos 150 villor.

Vid nybyggnation är det möjligt att tänka energismart från början.

– Vårt mål är att bygga lågenergihus, säger Thomas Augustsson, teknisk chef på Kärnfastigheter.

– De senaste åren har våra nyproducerade hus byggts för att ha 30-40 procent lägre energianvändning än vad Boverket kräver.

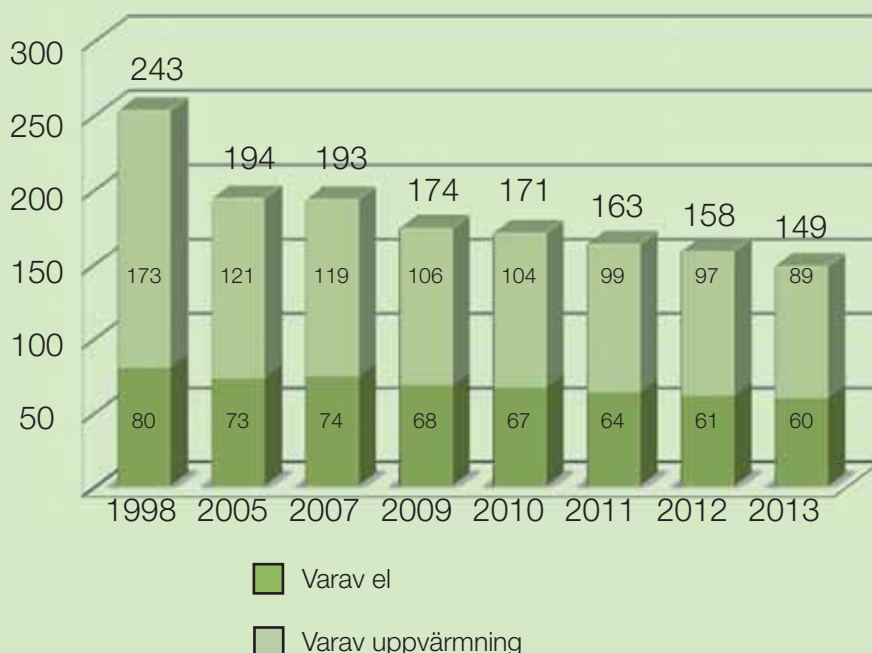
En annan tung byggsten är driften av stadens fastighetsbestånd. Driften sköts av två bolag som utmanats att spara energi genom incitamentavtal. Avtalen går ut på att bolagen får tillbaka pengar om de lyckas minska energianvändningen, medan de får betala om energianvändningen går upp.

Genomtänkta upphandlingar och beteendeförändring är också viktiga orsaker till det lyckade resultatet. Till exempel har staden ett centralt avtal för ljuskällor, som förstärkts med utbildning av nyckelpersoner som vaktmästare, miljöombud och kökspersonal. Mellan 2011 och 2013 ökade inköpen av andelen energieffektiva lampor från 60 till 75 procent.

En annan viktig faktor är det goda samarbetet mellan Kärnfastigheter och till exempel miljöförvaltningen, upphandlingsenheten, Öresundskraft, driftbolag och inte minst stadens alla arbetsplatser.

– Resultatet vi har fått är över förväntan och vi väntar oss inte samma snabba utveckling framöver, men naturligtvis jobbar vi med att minska energianvändningen ytterligare, avslutar Thomas Augustsson, Kärnfastigheter.

Energianvändning, kWh/m²

Förnyelsebar energi:

Även arbetet med förnyelsebar energi är ett utpekad mål i Helsingborgs stads Miljöprogram, och stadens energibolag Öresundskraft har under en lång tid arbetat målmedvetet och visionärt för att tillföra mer förnyelsebar energi till staden och sina övriga kunder.

Arbetet har gett väldigt goda resultat - Helsingborgs mål för solproducerad el är uppfyllt, sex år före utsatt tid. På årsbasis genereras nu 560 000 kWh lokalproducerad, miljövänlig solel från 29 anläggningar.

I stadens energistrategi anges ett delmål på 500 000 kWh årlig solel år 2020. Ett mål som alltså redan överträffats, tack vare småskaliga elproducenter.

Att vi redan nått målet visar på att det finns ett stort intresse gällande solproducerad el och det bådor gott inför framtiden.

– Sammanlagt finns ett 40-tal anläggningar i drift i Helsingborgs, Ängelholms och Bjuvs kommuner som tillsammans producerar drygt 680 000 kWh. Det berättar Diedrik Fälth, solcellsexpert på Öresundskraft. Han ser optimistiskt på den fortsatta utvecklingen.

– Förra veckan arrangerade LRF och Öresundskraft en informationskväll om solel och intresset var enormt. Vi hade närmare 200 i publiken, de allra flesta aktiva lantbrukare som ser en möjlighet att utnyttja taken på ladugårdar och maskinhallar för solceller.

– Utbyggnadstakten kommer att öka, främst bland lantbruken. Den viktigaste drivkraften är att man känner varandra. När en gård sätter upp solceller på sina tak blir granngårdarna intresserade. Och lantbrukare har en tradition av att tänka långsiktigt med miljöfrågorna nära hjärtat.

– Utvecklingen gynnas av att priserna på solceller kan komma att sjunka ytterligare något. Processen med installation och anslutning är enklare nu än förr. Även ersättningen på 1 kr/kWh som vi betalar för överskottsel bidrar. Men möjligheten till investeringsstöd minskar, ansökningarna till Energimyndigheten överstiger de medel som staten anslagit, avslutar Diedrik Fälth.

Sundare Helsingborg

Mål

12. Bullret ska minska

13. Avfallsmängden ska minska

14. Hanteringen av miljö- och hälsoskadliga ämnen ska minska

15. Medborgarnas livsmiljö och hälsa ska förbättras

16. Vid all anskaffning av varor, tjänster, byggentreprenader och byggkoncessioner, ska ställas relevanta och mätbara miljökrav

Delmål	2013	Mätetal
12a. Minst 20 bostadsfastigheter, med trafikbullernivåer som överstiger de riktvärden som riksdagen har ställt sig bakom, ska åtgärdas fram till juli 2013		Antal åtgärdade bostadsfastigheter
13a. Restavfall ska minska enligt direktiven i avfallsplanen		Insamlad mängd restavfall (kg/invånare)
13b. Staden ska verka för att hushållens totala avfallsmängd inte ska öka		Total insamlad avfallsmängd från hushåll (kg/invånare)
13c. Vid årliga plockanalyser av restavfallet ska högst 0,5 % vara elavfall och inget farligt avfall ska förekomma	 	Andel elavfall (% av restavfallet) Andel farligt avfall (% av restavfallet)
13d. Senast 2011 ska en plan finnas för riktad information/ utbildningsinsatser inom området avfallsminimering		Upprättande av plan för informationsinsatser för avfallsminimering
14a. Staden ska ansluta sig till Miljöbyggprogram Syd under 2011		Anslutning till miljöbyggprogram Syd
14b. Staden ska verka för att Miljöbyggprogram Syd senast 2012 utvecklas till att även omfatta områdena materialval och utfasning av farliga ämnen		Utveckling av miljöbyggprogram Syd
14c. Riktad utbildning och information om kemikalier och övriga varor ska ske årligen till näringsliv och hushåll		Antal utbildningar/informationsinsatser om kemikalier
14e. Ekologisk odling på stadens åkermark ska uppmuntras så att minst 30 procent av arealen är ekologiskt odlad 2015		Ekologisk odling på stadens mark
15a. Riktlinjer för minimiavstånd till lek, rekreation, motion och mötesplatser ska tas fram senast 2012		Framtagande av riktlinjer för rekreation mm
15d. Senast 2014 ska det finnas riktlinjer för hur störande ljussättning minimeras		Framtagande av riktlinjer för ljussättning
15e. Årsmedelvärdet av kvävedioxidhalter i gatumiljö ska minska jämfört med 2010 års nivå	 	Mätning av kvävedioxid Drottninggatan Mätning av kvävedioxid S Stenbocksgatan
15f. Årsmedelvärdet av partikelhalter i gatumiljö ska minska jämfört med 2010 års nivå		Mätning av partiklar Drottninggatan

Delmål	2013	Mätetal
16c. Senast år 2015 ska minst 40 % av inköpta livsmedel till stadens verksamheter vara ekologiska eller närodlade		Andel ekologiska livsmedel
16d. Staden ska verka för att lagstiftningen öppnas för möjligheten att i samband med upphandling ställa krav på närodlade och närtillverkade produkter samt närbelägen verksamhet i fråga om entreprenader och tjänster		Antal aktiviteter med syfte att påverka lagstiftaren
		Andel annonserade upphandlingar där miljökrav ställts

Vi gjorde mycket bra 2013:

12a.

Utfallet landade på 28 bulleråtgärdade fastigheter, målet var satt till 20. Bland annat sattes det under 2013 upp bullerplank.

13b.

Det samlades totalt in 563 kg avfall/invånare 2013, vilket är en liten minskning jämfört med 2012, men ändå långt ifrån målet om att nå en total mängd på max 439 kg/invånare 2015

13d.

Det arbetas gemensamt med beteendepåverkan kring avfallsfrågor i Skåne Nordväst

15e.

Kvävedioxidhalten på Drottninggatan minskade, och detta kan delvis bero på att antalet fordon/dygn minskade med 3500.

14c.

Fem informationsinsatser om kemikalier gjordes 2013

14e.

2013 blev utfallet av andelen ekologiskt odlad mark i stadens ägo 30,3 %, och därmed är målet för 2015 redan uppnått.

15a.

Riktlinjer för rekreation är en del av grönstrukturprogrammet från 2013

15e.

På Södra Stenbocksgatan minskade nivåerna något, trots bibehållen trafikmängd

Sundare Helsingborg

Här nådde vi nästan fram:

13a.

Mängden restavfall ska minska varje år. I snitt samlades det in 188,1 kg restavfall/invånare år 2013. Takten för att minska avfallet är något lägre än NSR hoppats på.

15f.

Halterna av PM10 ska minska varje år, men under 2013 steg de något, från 16,5 µg/m³ till 17,7 µg/m³

Partikelhalterna av PM10 på Drottninggatan bedöms trots denna svaga ökning vara låga och väl under uppsatta gränsvärden. Våra experter har inte kunnat peka ut någon tydlig orsak till förändringen.

Källsortering i det offentliga rummet

Stadsbyggnadsförvaltningens arbete underlättar för alla Helsingborgare att göra rätt på ett lätt sätt!

"I avsikt att skapa en modern, effektiv och hållbar renhållning i det offentliga rummet har vi ökat möjligheterna till källsortering.

Det finns nu nio fasta kärl och tio flyttbara sorteringskärl utplacerade i stadens utomhusmiljö.

Löpande pågår ett arbete med att se vilka fraktioner av avfall som är lämpliga att sortera" säger man från stadsbyggnadsförvaltningens sida. Källsorteringskärlen har en koppling till arbetet med "I Love Helsingborg" som har som syfte att få helsingborgarna att hålla staden ren från avfall.

Här saknas det information:

14ab.

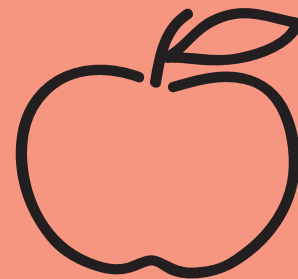
Staden avväntar resultatet av Byggkravutredningen SOU 2012:86 om kommunala särkrav innan anslutning kan bli aktuell.

16d.

Närproducerad mat är en nationell fråga eftersom det beror på hur vår lagstiftning ser ut. Därför har vi inte tagit fram några måttetal.

Vid varje enskild upphandling görs en bedömning och staden ställer miljökrav där det är lämpligt. Sedan 2013 finns det även en anställd miljöstrateg med fokus på upphandling och inköp. Upphandlingar delas också om möjligt upp i syfte att underlätta för småleverantörer i närområdet att lämna anbud till en volym som man har kapacitet att leverera.

Detta måste vi förbättra:

13c.

Trots att invånarna halverade mängden elavfall i restavfallet från 1,4 till 0,65 kg så är det en bit kvar till målet 0,5 kg.

15d.

Stadsbyggnadsförvaltningen har inte kunnat prioritera arbetet med störande ljussättning under 2013.

Arbetet är påbörjat och bedöms kunna vara klart under 2015 med nuvarande arbetstakt.

En beteendestudie inom projektet Skitlite2020 har resulterat i att strategier och åtgärder för framtida insatser och beteendepåverkan arbetats fram och ska genomföras.

13d.

Det slängs fortfarande farligt avfall i restavfallet - 0,16 kg/invånare vilket kan tyckas lite, men målet är att allt farligt avfall sorteras rätt.

Flera nya avtal för livsmedelsinköp har trätt i kraft under 2013, och det har därmed skett en tydlig förändring i inköp av ekologiska livsmedel. För fjärde kvartalet 2013 var siffran 24 %.

16c.

Målet är att staden år 2015 ska köpa in 40 % ekologiska livsmedel. Även om vi ökar andelen (från 15 till 18 % 2013 jämfört med 2012) har det inte skett i önskad takt.

Förvaltningarna berättar:

"Från 2012 till 2013 har den totala mängden insamlat avfall, exkl. trädgårdsavfall, från stadens hushåll minskat med ca 10 kg per invånare."

NSR

"Alla vårdboenden och LSS-verksamheter som idag drivs inom kommunal regi har möjlighet att beställa livsmedel till frukost, mellanmål och kvällsfika. Inköp av ekologiska varor består till största del av kaffe, mjölk, fil, yoghurt, frukt och grönsaker. Inköp görs även av ekologiska bär, grönsakskonserver, MSC-märkta fiskkonserver, kravmärkta ägg och kex."

Vård- och omsorgsförvaltningen

"En inventering av återvinningsgården på Berga/Brandorama har lett till att återvinningen och källsorteringen har utvecklats under 2013 och att vi i princip är utan restavfall."

Brandförsvaret

"Vi har genomfört en uppskattad källsorteringskampanj på Dalhem tillsammans med NSR, med olika insatser som exempelvis utskick av informationsmaterial till alla boende, populär tävling i samband med den traditionella Dalhemsdagen samt välbesökt filmkväll med lotteri och fika."

Helsingborgshem

"Staden äger 1480 hektar åkermark. Av den arealen brukas ca 300 hektar av staden själv och helt ekologiskt."

Stadsledningsförvaltningen

"En ständig översyn sker av sorteringen inom förvaltningen. Sorteringen har bl.a. effektiviserats på Kulturmagasinet. Målsättningen 2013 var att förvaltningen till 25 % skulle köpa ekologiskt livsmedel. Förvaltningen har överträffat målsättningen med råge och köper ekologiskt livsmedel till 100%. På Fredriksdal och Sofiero sker ekologisk odling."

Kulturförvaltningen

Varför jobbar vi med miljö?

Skol- och Fritidsförvaltningen berättar:

I och med stadens nya vision 2035 har det blivit allt tydligare att stadens fokus är en hållbar stad och att vi alla gemensamt ska arbeta för att uppnå denna vision.

I detta arbete har vi stora möjligheter till framtida påverkan då större delen av alla barn i Helsingborg deltar i vår verksamhet. Det är därför viktigt att det redan på förskolan finns ett genomgripande hållbarhetstänk i verksamheten som barnen kan få med sig på ett naturligt sätt.

Än viktigare är att detta "tänk" fortsätter att genomsyra verksamheten ända upp i gymnasieåren. Den kommunala satsningen på "FOU-enhet för social hållbarhet" kommer förhoppningsvis bidra till både forskning och utveckling inom området.

Vi har ett ansvar att lära våra barn och ungdomar hur de kan påverka sina liv i en mer hållbar riktning, ge dem framtidstro och hopp om en hållbar nutid och framtid.

För att vi ska kunna bidra till visionen måste vi börja med oss själva och den kunskap vi besitter. Att utveckla nya tankesätt och att ompröva gamla sanningar är en viktig del i det arbetet.

Vi har under 2013 arbetat med att utbilda chefer i vår verksamhet genom miljöutbildningen Atmos 2.1 för att

öka medvetenheten kring miljö- och hållbarhetsfrågorna.

Vi kommer fortsätta arbeta med att hålla miljö- och hållbarhetsfrågorna aktuella även under 2014 genom att rikta olika insatser av utbildningar och seminarier mot cheferna samt pedagogerna för att fortbilda och utmana gamla tankesätt- och handlingsmönster. Detta är även något som i stort är en utmaning för hela vår verksamhet för att kunna nå en ökad måluppfyllelse, för i slutändan är det precis det som är hållbar utveckling för vår verksamhet.

För vår verksamhet innebär hållbar utveckling att alla Helsingborgs barn och ungdomar har en meningsfull fritid, att alla har möjlighet att delta och känner glädje över det

Fokus: MOBILITY MANAGEMENT

Resvaneundersökning 2013:

Helsingborgs stad genomförde sin första resvaneundersökning 2009. Syftet var att få en bild av hur medarbetarna i staden tog sig till och från jobbet, och hur man reser i tjänsten för att skaffa sig ett utgångsläge för arbetet med mobility management internt i staden.

Resvaneundersökningen är också ett utmärkt komplement till uppföljningen av stadens miljömål kring hållbart transportsystem.

2013 genomfördes den andra resvaneundersökningen, och nu har vi fått tillgång till värdefull mätdata inom en rad olika områden där vi kan jämföra och se olika trender och utvecklingar när det gäller hur våra medarbetare rör

sig, och framförallt är det intressant att det är medarbetarnas mentala bild av rörelsemönstren som mäts.

Data från resvaneundersökningen kan sedan slås samman med de fakta vi fått in från uppföljningen av miljöprogrammet, för att peka på särskilda områden där vi behöver lägga extra starkt fokus på beteendepåverkan framöver - för det visar sig att uppfattningen om de egna rörelsemönstren och de faktiska siffrorna kring hur vi reser i staden inte alltid stämmer helt överens. Det ger goda utmaningar att arbeta med!

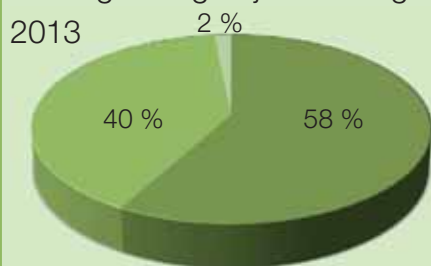
Det finns mycket positivt i resvaneundersökningen, och vi har gjort rejäla förbättringar inom en del områden.

Bland annat är det betydligt fler som idag känner till arbetsplatsens rese-policy för resor i tjänsten, och mer än 1000 fler medarbetare har fått tillgång till kollektivtrafikkort på arbetsplatsen jämfört med 2009. Även användningen av dessa kollektivtrafikkort ökar.

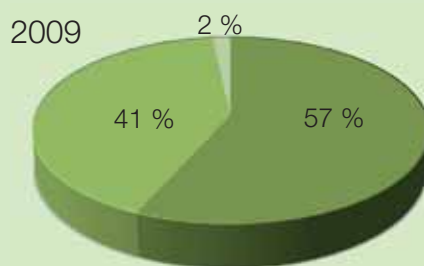
De områden där trenden är negativ är tyvärr när det gäller cyklandet - i takt med att fler väljer kollektivtrafik, cyklas det också mindre, det vill säga att det är cyklisterna som byter till buss.

Arbetet med att genomföra, analysera och följa upp resvaneundersökningen görs av Miljöbyrån, som arbetar med beteendepåverkande åtgärder i Helsingborg, både bland stadens medarbetare och våra invånare.

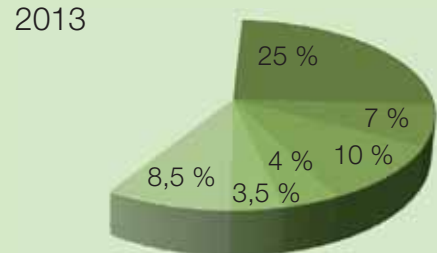
Hur tog du dig till jobbet idag?*

- Kollektivt (inkl. gång)
- Bil
- Annat

Kollektivtrafikslag: 2013

- Cykel
- Stadsbuss
- Tåg
- Regionbuss
- Samåkning
- Gick

När det gäller transporterna till och från jobbet, har det tyvärr inte hänt så särskilt mycket under de senaste fyra åren. Andelen av stadens anställda som väljer att åka bil till jobbet är fortfarande kvar på cirka 40 %.

I samband med resvaneundersökningen 2013 försökte Miljöbyrån fånga de som reste med bil genom att erbjuda test av kollektivtrafikkort som ett alternativ till bilkörning. Här väntar en utvärdering av hur många som fortsatt resa kollektivt efter testperioden.

Intressant är också att vi 2013 kan se att vi har fler personer som pendlar längre för att ta sig till arbetet - 16 % av de anställda har mer än 30 km till sin arbetsplats.

*"Idag" var en majdag både 2009 och 2013

Resvaneundersökning 2013:

Den stora delen av resvaneundersökningen handlar om våra resmönster när vi är på jobbet.

I undersökningen ställdes frågor kring hur ofta vi reser i tjänsten och vilket / vilka transportslag vi då använder.

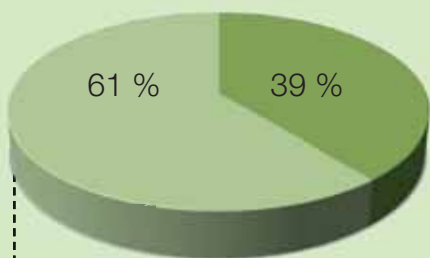
Nedan presenteras diagram för hur ofta vi reser i tjänsten, och hur de som svarat att de reser ofta väljer att transportera sig korta resor, mellan 1 - 5 km enkel väg.

Tittar man på resultaten så är det fort-

farande många korta resor som görs med bil, och andelen bilresor har bara förändrats marginellt.

Den förändring vi kan se är en uppfattning om att man gör färre korta resor med egen bil i tjänsten nu.

Hur ofta reser du i tjänsten?

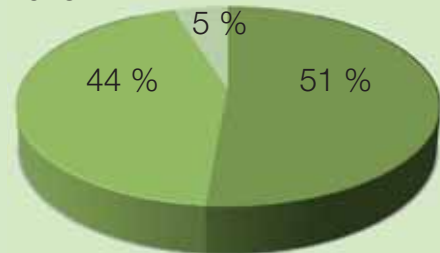

- Mindre än 1 gång i veckan
- Mer än 1 gång i veckan

För denna fråga var resultatet samma för 2009 och 2013

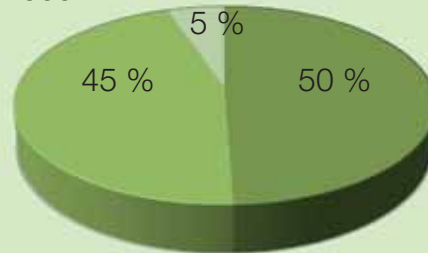
En intressant reflektion är att utbetalningen av milersättning från staden visar att **27 %** av våra körda mil gjordes med privat bil i tjänsten. Är det så att uppfattningen vi har om våra resvanor inte stämmer överens med verkligheten?

Hur reser du kortare resor?*

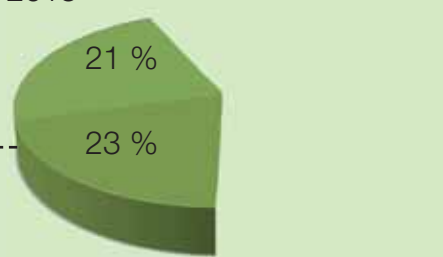
- Kollektivt (inkl. gång)
- Bil - privat eller arbetsplatsens
- Annat

2009

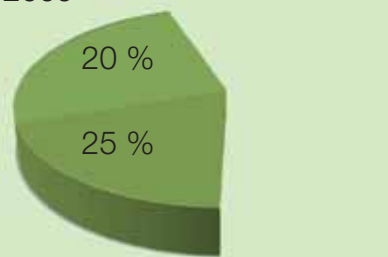
*Korta resor är 1-5 km enkel väg, och de svarande har fått ange två transportslag i svaret på denna fråga.

Bilresornas fördelning av dessa

- Privat bil - 23 %
- Arbetsplatsens bil - 21 %

2009

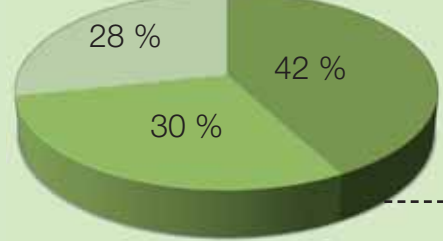
- Privat bil - 25 %
- Arbetsplatsens bil - 20 %

En klar förbättring som staden har gjort är att arbeta medvetet med att fler ska få tillgång till kollektivtrafikkort på arbetet för att kunna göra resor i tjänsten, och detta arbete har gett goda resultat.

Diagrammen till höger visar att både andelen som har tillgång till kollektivtrafikkort har ökat, och att andelen som använder dessa har ökat.

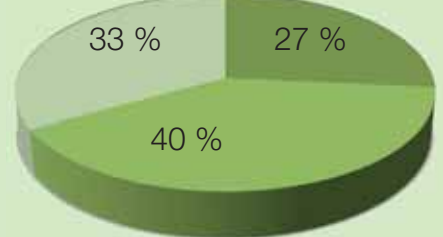
Ställer man det i relation till stadens antal anställda, visar det att trots att staden minskade sin personalstyrka med cirka 1000 personer mellan 2009 och 2013, är det faktiskt 1000 fler som har tillgång till kollektivtrafikkort idag jämfört med 2009. Dessa siffror förväntas bara öka i framtiden.

Har du tillgång till kollektivtrafikkort på arbetsplatsen?

- Ja
- Nej
- Vet ej

2009

Av de som känner till att de har kollektivtrafikkort på arbetsplatsen, är det fler än hälften (54 %) som använder korten för resor i tjänst.

Hur jobbar vi med miljö?

Stadsbyggnadsförvaltningen berättar:

Helsingborgs parker och naturområden är fantastiska! De ger oss möjlighet till både avkoppling och motion, upplevelser av årstidsväxlingar och möten med människor, växter och djur.

Under 2013 har stadsbyggnadsförvaltningen arbetat mycket med att ta fram

ett miljöstrukturprogram som syftar till att hjälpa oss att bygga Helsingborg både tätt och grönt och skapa insikt om samberoendet mellan människa och natur när vi stadsplanerar.

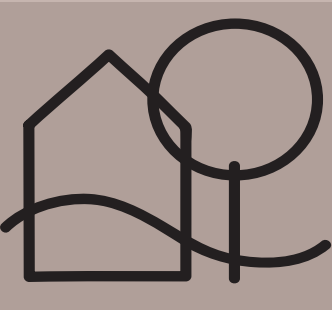
Ombyggnaden av Österleden invigdes 2013 med målsättningen att avlasta centrum på biltrafik och därmed en bättre luftkvalité.

Vi är den första förvaltningen som genomgått en revision av vårt miljöledningssystem. Att jobba med miljöledning säkerställer att vi arbetar systematiskt med miljöfrågorna för att minska vår miljöpåverkan.

Trendspaning inför framtiden

En ny trend inom samhällsplaneringen är införandet av ekosystemtjänster. Det är naturens "gratistjänster" utan vilka ingenting skulle fungera. Internationellt, nationellt och regionalt samt inom forskning pågår redan mycket arbete om ekosystemtjänster.

Stadsbyggnadsförvaltningen deltar även i ett internationellt projekt om detta kallat LAB genom medlemskapet i ICLEI. Där ingår en rad olika moment, bl a undertecknandet av Durbanavtalet som innebär ett erkännande av ekosystemtjänster men också att de ska genomsyra all verksamhet.

Hållbar planering & skötsel

Mål

17. Arealen gröna och blå ytor ska öka

18. Värdefulla natur- och kulturmiljöer ska skyddas och utvecklas

19. Skötseln av natur- och kulturmiljöer ska vara god

20. Hushållning ska ske med mark och resurser

21. Information om natur- och kulturvärden ska förbättras

Delmål	2013	Mätetal
17a. Långsiktiga mål för vilken areal som krävs för värdefulla biotopers bevarande ska definieras senast 2013		Framtagande av långsiktiga mål
17b. Till 2015 ska staden ha ökat arealen våtmarker med 50 hektar, slåttermark med 5 hektar, betesmark med 15 hektar och lövskog genom nyplantering med 20 hektar		Areal ny slåttermark
		Areal ny betesmark
		Nyplantering av lövskog
		Areal ny våtmark
17c. Senast år 2015 ska en strategi för den gröna och blå strukturen i Helsingborg ha antagits av kommunfullmäktige		Grönstrukturprogram
18a. Senast år 2015 ska följande naturområden utgöra naturreservat: Örby ängar, Pålsjö skog, Bruces skog och Rååns dalgång uppströms Gantofta		Antal lagakraftsvunna naturreservat på land
18c. Senast 2013 ska ett uppföljningssystem vara framtaget som visar andelen kulturhistoriskt värdefulla byggnader som skyddas respektive ges rivningslov		Framtagande av uppföljningssystem
18d. 50 % av alla orter eller stadsdelar i tätorten i kommunen ska senast 2015 omfattas av områdesspecifika bevarandeprogram som är max 20 år gamla		Andel bevarandeprogram
18e. Ett natur- och kulturmiljöprogram för kommunen tas fram senast 2014		Framtagande Natur- och kulturmiljöprogram
19a. Under 2012 ska en metod för skonsam dikesrensning tas fram som därefter ska följas vid behov på stadens mark		Framtagande av metod för dikesrensning
19b. Senast 2014 ska en plan ha tagits fram för att förbättra den ekologiska statusen i Helsingborgs vattendrag		Framtagande av plan för ekologisk status
19c. Senast 2015 ska minst 10 % av stadens granskog ha ersatts med lövskog av lokalt ursprung		Andel granskog som ersatts med lövskog
20a. Minst 95 % av all exploatering ska följa de utvecklingsprinciper som anges i Översiktsplan 2010		Exploatering som följer ÖP

Delmål	2013	Mätetal
20b. Senast 2013 ska Helsingborgs markpolicy vara kompletterad så att den utöver exploateringsintressen även omfattar mark för rekreation, våtmarker, värdefulla naturmiljöer med mera	■	Genomförd revidering av markpolicy
20c. Statistik för hur mark tas i anspråk för bebyggelse skall föras för nya detaljplanerade områden mellan 2011-2015	■	Implementerad rutin för att föra statistik över hur mark tas i anspråk i nya detaljplanerade områden 2011-2015.
20d. Senast 2012 ska staden ha utarbetat riktlinjer och strategi för hållbar förtätning	■	Riktlinjer för hållbar förtätning
20e. Områden med ytligt eller rörligt grundvatten som är viktiga ur naturmiljösynpunkt identifieras senast 2015	■	Andel av kommunens yta som är undersökt
21a. Staden ska genomföra årliga informationsinsatser kring svenska lantraser och äldre kulturväxter för att öka intresset för och kunskapen om dessa	●	Antal informationsinsatser
21b. Två nya naturpunkter med tillhörande lärarhandledning ska vara färdigställda till år 2015	●	Nya naturpunkter
21c. Staden ska genomföra minst en årlig aktivitet för allmänheten i naturområde med naturguidning eller liknande	●	Antal naturguidningar eller liknande

Vi gjorde mycket bra 2013:

17a.

Långsiktiga mål för areal kopplat till värdefulla biotopers bevarande är inarbetade som en del av grönsstrukturprogrammet från 2013

17b.

Ytterligare ca sju hektar betesmark tillkom under 2013, varav 6,2 hektar i Gantofta och 1 hektar i Örby

17b.

Målet på fem hektar ny slåttermark till 2015 är uppnått.

18e.

Fyra delområden är klara under 2013: Fleninge, Kattarp, Välinge och Allorum.

18a.

Under 2013 har naturreservatet Bruces skog vunnit laga kraft, Rååns dalgång är på väg

18c.

Ett uppföljningssystem som visar andelen kulturhistoriskt värdefulla byggnader som skyddas/ges rivningslov togs fram 2013.

20a.

Samtliga tillstyrkta/antagna detaljplaner för bostäder 2013 följer ÖP 2010

17c.

Grönstrukturprogrammet är klart, tillstyrkt av stadsbyggnadsnämnden och översänt till kommunfullmäktige för antagande

19c.

I dagsläget har 6 % av granskogen gallrats bort.

19a.

Information som Naturvårdsverket, Lantbrukarnas riksförbund och jordbruksverket har tagit fram används nu av staden

21a.

Uppskattningsvis har Kulturförvaltningen genomfört ca 500 informationsinsatser

21c.

Det gjordes två guidningar kring olika delar av Råån

21b.

Naturpunkt Öresund på Råå Vallar är på plats

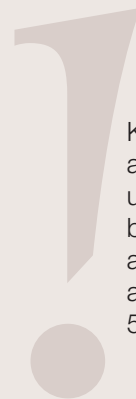

Hållbar planering & skötsel

Här nådde vi nästan fram:

13a.

Under 2013 har bevarandeprogram för Husensjö avslutats och bevarandeprogram för Östra Tågaborg/Stattna och Eskilsminne påbörjats. Delmålet är delvis uppnått.

Kulturförvaltningen bedömer att anledningen till att vi inte helt når upp till målet är att det är problem med att få in leveranser från anlitade konsulter. Tyvärr gör det att prognosen för att nå målet om 50 % till 2015 är mindre god.

När tillfälligt blir permanent:

Under Drömljusveckan som lyste upp Helsingborg under februari 2013 invigdes ett antal pilotprojekt som har blivit permanenta. Dessa satsningar på att behålla konstverken även efter Drömljus var i detta fall ett led i stadens stora satsning på LED-belysning i det offentliga rummet. Följande tre verk är kvar i stadsbilden:

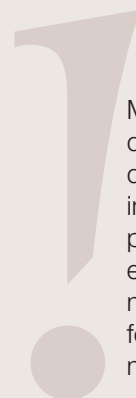
- Vattenfall på Wetterlingsgatan (Badhusets tak)
- 160 ögon på Södergatan (gångstråket invid kyrkogården)
- Trädgårdsgatan (vintergön park genom bättre belysning)
- Nygamla lyktor på Bruksgatan (Helsingborgslyktan anno 1890)

Här saknas det information:

20b.

Någon revidering av stadens markpolicy till att omfatta mark för rekreation, våtmarker, värdefulla naturmiljöer med mera har ej skett

Mark och exploateringsenheten fördelar i samband med ny bebyggelse den mark som staden äger till olika intressenter / byggherrar. Sker exploateringen på privat mark tecknas ett exploateringsavtal. En översyn av markanvisningspolicyn har genomförts och antagits av kommunfullmäktige redan 2012

Detta måste vi förbättra:

17b.

I dagsläget finns det inte tillgång till mer mark för att plantera lövskog, och målet för 2015 ser inte ut att nås

Det sker nyplantering inom befintlig areal - i Barnens skog tillkom 0,5 hektar ny lövskog under 2013

17b.

Målet om 50 hektar ny våtmark till 2015 jämfört med 2010 är omöjligt att nå eftersom det inte avsatts tillräckliga ekonomiska medel för arbetet.

Arbete med att ta fram en rutin för att få mer fördjupad statistik för hur mark tas i anspråk för bebyggelse påbörjades under 2013.

19b. 20e.

Stadsbyggnadsförvaltningen har inte nått lika långt som planerat i arbetet med en vattenplan

Arbetet är påbörjat och bedöms att med nuvarande arbetstakt kunna vara klart under 2014.

Under 2013 anlades totalt 4,5 hektar ny våtmark. Under 2014-2015 planeras det för anläggning av ytterligare 23 hektar våtmark.

20c. 20d.

Förtätnings PM har inte kunnat förverkligas varken under åren 2012 eller 2013 eftersom en tjänst som översiktsplanearkitekt varit vakant.

Förvaltningarna berättar:

"Vi har utökat möjligheten för våra hyresgäster att påverka sin värme- och vattenförbrukning, genom införande av individuell mätning i ytterligare 1 844 lägenheter."

Helsingborgshem

"Alla markytor i hamnen har setts över för att minimera vibrationer. För att reducera buller åläggs anlöpande fartyg att stanna huvudmaskinen så fort som möjligt och att undvika att använda fläktar, hjälpmotorer och pumpar mot landsida."

Helsingborgs Hamn

"Ombyggnaden av Österleden invigdes 2013 med målsättningen att avlasta centrum på biltrafik och därmed skapa en bättre luftkvalité."

Stadsbyggnadsförvaltningen

Rent vatten

Mål

22. Tillgången till grundvatten av god kvalitet och i tillräcklig mängd ska säkras

23. Tillförseln av näringsämnen och föroreningar till vattendrag, sjöar och hav ska minimeras

Delmål	2013	Mätetal
22b. Senast 2015 ska viktiga inströmningsområden ha identifierats och en tidplan ha upprättats för skydd av dessa	■	Andel av kommunens yta som har undersökts
22c. Senast 2015 ska viktiga uttagsområden för långsiktig framtida dricksvattenförsörjning ha inventerats och en tidplan ha upprättats för skydd av dessa	■	Andel av kommunens yta som har undersökts
23b. Arbetet med att informera och ställa krav på åtgärder av enskilda avloppsanläggningar inom prioriterade områden görs under perioden 2011-2015	●	Genomförda informationsmöten om enskilda avlopp
23d. Senast 2015 ska kemisk bekämpning ha upphört på den mark som ägs av Helsingborgs stad. Sådan mark där bekämpning behövs av säkerhets- eller hälsoskäl undantas. För åkermark gäller delmål 14e	◆	Areal bekämpad yta
	◆	Använd mängd bekämpningsmedel
23g. Senast 2011 tas riktlinjer fram för dagvatten som får släppas ut till recipient	●	Framtagande av riktlinjer för dagvatten
23h. Senast 2015 genomförs en kartläggning av industrins användning av farliga ämnen respektive prioriterade ämnen enligt EUs ramdirektiv för vatten som kan leda till utsläpp	●	Kartläggning av industrins utsläpp
23i. Senast 2012 utreds om det finns behov av att utöka kustkontrollprogrammet med ytterligare screening avseende prioriterade ämnen enligt EUs ramdirektiv för vatten eller andra farliga ämnen	●	Utredning kustkontrollprogram

Vi gjorde mycket bra 2013:

23b.

Arbetet som rör enskilda avlopp på Miljöförvaltningen har ändrats och 2013 anställdes två personer som enbart arbetar med detta. 327 fastighetsägare har fått besked om statusen på sina avlopp

23h.

för 15 % av de verksamheter där Miljönämnden är tillsynsansvarig har kartläggning av användning av miljöfarliga ämnen genomförts.

23g.

Arbetet med att ta fram riktlinjer för utsläpp av dagvatten är genomfört, och en dagvattenplan lämnades för politiskt godkännande under sista delen av 2013

23i.

Ett förslag med nio förbättringsåtgärder är framtaget och lämnat för beslut.

De små detaljerna som gör en stor skillnad:

Helsingborgs stad har som offentlig aktör möjligheter som få andra har att kunna göra stora åtaganden och stora insatser för att förändra och förbättra miljön. Det gör vi också, men det är viktigt att inte glömma bort att det är de många mindre åtgärderna som sker till dagligdags i verksamheten som kanske bidrar till störst förändring.

Miljögruppen på brandförsvaret beslutade att under 2013 införa automatisk dosering av tvättmedel för tvätt av arbetskläder och tillhörande persedlar på Berga och Bårslövs brandstation. Syftet är att minimera överdosering.

Ett doseringssystem för bilschampo till spolhallarna på Berga och Bårslövs brandstation har också införts under året. Här är också syftet att minimera överdosering.

Rent vatten

Här nådde vi nästan fram:

23d.

Av de förvaltningar som har bevuxen areal att sköta, är det bara Stadsledningsförvaltningen som har behövt bekämpa delar av sin. Totalt 5 ha, varav 2 ha industrispår, 2 ha buskage och 1 ha grusyta.

23d.

För sin bekämpning använde Stadsbyggnadsförvaltningen 18,5 liter Roundup och drygt 2000 liter ogräsättika. Förvaltningen arbetar aktivt redan i planeringsfasen för att minimera uppkomsten av ogräs.

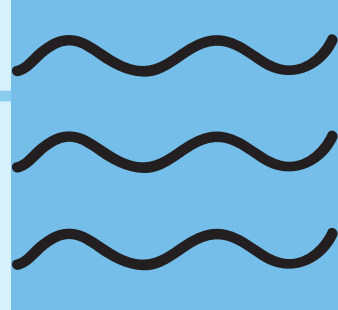
Målmedvetet arbete ger resultat:

På Kulturförvaltningen ansvarar man för drift och skötsel av två av stadens största och mest välbesökta anläggningar - Sofiero och Fredriksdal.

Med en målmedveten strategi har arbetat för att fasa ut alla sorters kemiska bekämpningsmedel, och 2013 nådde man i mål. Det användes inga kemiska bekämpningsmedel då dessa anläggningar under någon del av 2013.

Inte heller på de idrottsanläggningar som driftas av Skol- och Fritidsförvaltningen användes några kemiska bekämpningsmedel.

Detta måste vi förbättra:

22b.

Arbetet med att undersöka vilka viktiga inströmningsområden som finns har inte genomförts.

Detta arbete kommer att ske inom ramen för den vattenplan som påbörjats. Uppgiften bedöms som komplicerad, och extern hjälp kommer att behövas vid genomförandet.

22c.

Inventering av vilka områden som kan anses viktiga för framtida dricksvattenförsörjning har inte genomförts, och delmålet är inte längre aktuellt

NSVA arbetar aktivt med vattenförsörjningsstrategier och deras planeringsunderlag kommer att användas i vattenplanen för att belysa uttagsområden för dricksvatten.

HELSINGBORG